

Kliendid

Katkend **Enno Tammeri** raamatust

Simon Levin

Sündinud advokaadiks

Tallinn, Tammerraamat, 2009

- **KUIDAS TEKIVAD KLIENDID**

Kuidas toona, karjääri algul, teile üldse nii-öelda oma kliendid tekkisid?

Võimalusi enda reklaamimiseks ei olnud just ju väga palju. Mina ei ole ennast kunagi reklaaminud. Kuigi minu kolleegid, eriti nooremad, on öelnud, et te õpetate, kuidas advokaat ei tohi ennast reklaamida, kuid samas ise kõige rohkem reklaamite ennast.

"Teie esinete televisioonis. Teil on saade raadios. Teist kirjutavad ajalehed. See ongi ju reklaam," kurjustas kunagi üks kolleeg advokaatide nõupidamisel minuga. Jah, mul oli omal ajal laupäeviti saade raadios. Ma ei rääkinud seal endast, vaid õigusega seotud probleemidest. Nõupidamisel aga vastasin kolleegile, et ma ei saa kellelegi suukorvi pähe panna. Mina ei ole selleks teinud mitte midagi ega ole ma ühelegi ajakirjanikule öelnud: "Palun, kirjutage minust."

Kui minust on kirjutatud, siis nad on ise leidnud, et minu töö väärrib seda. Küsimus ei ole enesereklaamis. Küsimus on töö sisus. Kui ma alustasin advokaadina, ei kajastanud ajakirjandus eriti üldse kohtuprotsesse ja veel vähem minu kui algaja protsesse.

Oma klientide tekkimiseks olid siis teised võimalused.

Näiteks oli toona terve trobikond pensioniealisi kodanikke, kes teatris ei käinud, küll aga võtsid kohtuistungeid kui omamoodi teatrietendust. Mõnele neist minu töö millegipärast meeldis. Nemad olidki reklaamijad, sest jutud levisid.

Kliente aitasid leida ka vanemad kolleegid. Tihti väga soliidised, tsiviilasju ajavad kolleegid teatasid, kui tuldi nende juurde küsima, keda te soovitate: "Kuulge, meil on siin üks päris hakkaja noor mees. Temal on aega ja tahtmist. Ta on ka parajal määral tähenärija. Proovige. Vähemalt teeb ta oma tööd südamega."

Nii naljakas, kui see ka ei ole, on mind oma sugulastele ja tuttavatele soovitanud prokuröridki, kes on olnud minu vastaspooleks. Selgelt mäletan, kuidas hirmus

kiskusin ühe naisprokuröri, rahu tema põrmule. Aga kui tema abikaasal oli liiklusavarii, pöördus ta minu poole - kas saaksite aidata?

- **NIME HÜPNOOS**

Minu juurde tuldi ka nii-öelda harjumusest. See oli nime hüpnoos. Sest on teada, et Levinid on advokaatide dünastia ja mitte kõige halvemate advokaatide dünastia. Nii tuldi minu juurde nime pärast isegi sel ajal, kui ma ise ei olnud veel midagi teinud selle nime tugevdamiseks. Hiljem, kui ma ei eksi, olen ka mina oma panuse selles osas andnud.

Seoses nime hüpnoosiga meenub, kuidas taasiseseisvunud Eesti algusajal tuli minu juurde õigusnõuandlasse Viru tänaval noor daam. Noor daam paistis olevat kuidagi tuttav, kuid ma ei osanud teda kellegagi seostada. Ta ütles, et tuli minu juurde, sest ema soovitas ning seepärast, et minu nimi on Levin.

"Vaadake," rääkis noor daam, "me oleme peres kõik kaubandustöötajad ja minul on nüüd tööl väike pahandus, mis võib pöörata kriminaalajaks. Tahaksin teie nõusolekut, et kui minu lugu peaks niivõrd kriminaalseks pöörama, siis te aitate mind."

Kuna ma tema lugu ei teadnud, ei osanud ma midagi öelda ning noor daam jätkas seletamist. "Ma usaldan teid, sest minu ema oli teie isa klient. Minu ema oli kunagi Viljandis ETKVL-i kaupluse juhataja ning teda süüdistati puudujäägi tekitamises. Kuid teie isa tegi kindlaks, et seda puudujääki üldse ei olnudki. Teie isa puistas läbi kõik vajalikud dokumendid ja leidis revisjoni tehtud vea. Seepärast ma siin nüüd olen, sest ema ütles, et küllap tema advokaadi poeg on niisama hea kui tema isa oli."

Kuulasin jutu ära ja küsisin lõpuks - kuulge, mis aastal teie emal see juhtum oli? Noor daam vastas, et see oli millalgi enne tema sündimist, umbes 1948-1950. "Ja minu ema käis siinsamas, Viru tänava nõuandlas," täpsustas ta. Vastasin siis talle: "Ükski minu sugulastest ei ole selles nõuandlas töötanud. Minu isa, rahu tema põrmule, oli selleks ajaks juba hukkunud. Mul on see protsess meeles, mina ise olin see advokaat, mitte minu isa."

Järgmisel korral tuli noor daam juba koos emaga. Ema hakkas rääkima: "Lugupeetav härra Levin, ärge viige minu tüdruku eksiteele. Sellest on möödunud nii palju aastaid, et teie ei võinud see advokaat olla." Pidin veel pikalt seletama, enne kui ta jäi uskuma, et teda kaitsesin ikkagi mina.

- **HUVITAS VÕITLUS, MÄÄRAS EELTINGIMUS KLIENDILE**

Kui hakkas tekkima teatav nõudlus minu järele, sest erineval moel saadi minust teada, tekkis ukse taha piltlikult öeldes tõesti ka saba. Ma võisin endale lubada asjade valimist lähtuvalt isiklikest põhimõtetest. Juhtumid pidid mind köitma ja olema ka enda arengu jaoks olulised.

See ei olnud sugugi nii, et võtsin asja, sest oli näha, kui kerge see on ja kui hea honorar mind ootab.

Väga sageli võtsin asju võitluse kui sellise pärast. Tahtsin kohtuprotsessil võidelda ja tõestada, et just minul on õigus.

Mõnikord võtsin asja ajada, sest oli vaja tuttavat aidata. Eesti on väike, Tallinn on väike. Meie perekonnal oli palju tuttavaid ja vahel vajas mõni abi.

Kindlasti mõjutas valikuid ka minu olemasolev ajakava. Ma ei saa ju kolmes kohas korraga olla.

Ma ei kuulu ega ole ka kunagi kuulunud nende advokaatide hulka, kes krahmavad endale mitu asja korraga kätte, arvates, et nad kõike suudavad. Ning seda mitte ainult sellepärast, et see käib minu põhimõtete vastu, vaid eelkõige sellepärast, et see on ääretult ebamugav. Ennast ei saa lõhki kiskuda. Kusjuures asju mõttetult endale kokku krahmates kannatavad ju kliendid.

Minu valikuid määras veel üks oluline asjaolu. Enne lepingu sõlmimist kliendiga oli mul alati selge eeltingimus. Me peame saavutama kokkuleppe, et tema aktsepteerib minu võimalikku kaitsepositsiooni. Kui ta seda teha ei kavatsengi, ei

võtnud ma ka seda juhtumit.

Kõige drastilisemad näited on juhtumid, kui on sajabrotsendiliselt kindlaks tehtud, et inimene sooritas teatud teo, kuid inimene ise kategooriliselt eitab seda tegu ning veel vähem peab seda kuriteoks. See on libe pind ja sellise kliendiga ma ei hakka lepingut sõlmima.

Minu esimeseks selliseks näiteks oli üks mustlane N. Riiast, kes kukkus sisse Tallinna suures kaupluses taskuvargusega. Kaitseisin teda määratud korras. Võimalusi oli mul vähe, sest ta peeti kinni sisuliselt hetkel, kui tema käsi oli teise inimese taskus.

Oli mitu tunnistajat, kes seda nägid. Kuid mustlane N. eitas kõike külmalt.

Ma ütlesin talle: "Mina seda mängu kaasa ei mängi." "Miks?"

"Te saate ise aru, miks." "Ma lähen kaeban teie peale."

"Palun."

Ja siis ma ütlesin talle halvasti, kuid nii, et ta aru saaks: "Parem saan noomituse, kui hakkan teiega koos teie sitta sööma."

Tema pääses kuidagi plehku. Järgmisel päeval läks ta kaklema. Ta võeti uuesti kinni ja sai karistada mõlema asja eest.

Palju aastaid hiljem tuli mul nii-öelda samal teemal lahendada aga märksa keerulisem juhtum. Juhtum, millest auga pääsemiseks pidin teadvalt rikkuma advokatuuri üldnormi.

• KUIDAS RIKKUSIN ADVOKATUURI ÜLDNORMI

Eesti ühe vanadekodu hoovis tappis Nõukogude armee sõdur teise sõduri täägiga. Tapja peeti enam-vähem kohe kinni. Sündmuskohalt leiti tapariistaks olnud tääk. Ekspertid tuvastasid, et kinnipeetud sõduri sõrmejäljed olid sündmuskohalt leitud täägil ning lisaks oli täägil ja ka süüaluse riietel surmatud

sõduri veri. Sündmuspaiga vaatlus ja asitõendid olid nii korralikult uuritud ja esitatud, et tapjas ei olnud kahtlustki.

Tegemist oli kahe Nõukogude armee sõjamehega, kes läksid läbi vanadekodu hoovi oma väeossa. Nad olid valvemeeskonna liikmed ja mõlemal olid täägid. Erakordse juhusega nägid vähemalt kaks vanainimest kogu sündmust pealt. Nad oskasid täpselt kirjeldada, mida nad kuulsid ja nägid.

Vanurid märkisid, et mõlemad sõdurid olid purjus. Vanadekodu hoovis pöörasid nad tülli. Tüli algas sellest, et surma saanud sõdur ütles teisele - ja süüalune oli Kaukaasia mägirahva poeg - vene keeles väga rängasti. Ta ei öelnud lihtsalt *joptvoju matj*, vaid pöörutas - *matj tvoju jebali*. (*Tõlkimatu sõim vene keeles, millest teist väljendit annaks hea tahtmise korral tõlkida nii - kõik su ema n.. .sid. E.T.*)

Suuremat sõimu Kaukaasia mägirahva poja jaoks ei saa olla. See on fakt. Venelaste jaoks on see fraas, kuidas nüüd öelda, justkui tarbetekst, tavaline olmeväljend. Venelane on sellega harjunud, kuid Kaukaasia mägirahva poeg mitte ning ta läks solvajale kallale. Nad hakkasid hoovis rabelema ja kaklema. Solvaja vaatas, et muu ei aita ning haaras oma täägi ja tõstis selle löögiks üles. Kaukaasia mägirahva poeg oli aga kiirem, ta suutis löögiks tõstetud täägist ja lööja käest kuidagi nii kinni saada, et temale mõeldud täägilööki läks ühe liigutusega hoopis lööja pihta. Hoop tabas südame piirkonnas veresoont, ja teine sõdur jooksis verest tühjaks.

Kaitsealuse jaoks oli see tegelikult piisavalt hea lugu. Kuid kaitsealune valis väga kummalise tee: ta eitas kategooriliselt kõike. Rääkis vaid, et juhtus sealtkandist mööda minema, kuid ei tea juhtumist midagi ega ole kedagi löönud. Ma ei tea, miks ta valetas või millele ta lootis. Minu jaoks oli selge, et ta eitas täiesti ilmselgeid asjaolusid ning see eitamine ainult halvendas tema võimalusi.

Juhtum oli arutusel sõjatribunalis. Advokatuuri üldnorm ütleb selgelt: kui kaitsealune ennast süüdi ei tunnista, ei ole kaitsjal õigust asuda vastupidisele seisukohale. Nägin aga, et selle juhtumi puhul ei jää muud üle, kui teadlikult rikkuda seda advokatuuri kehtestatud üldnormi. Olin juriidiliselt tõelises hädaseisundis ega olnud mul muud võimalust, kui oma rikkumisega hoida ära suurem kahju kaitsealusele.

Alustasin kohtus oma kõnet nii: "Lugupeetav kohus. Antud juhtumil ma kavatsen teadvalt rikkuda advokaadi jaoks kehtestatud üldnormi, mis sest, et olen ise advokatuuri eetikakomisjoni liige. Mina võin selle eest saada noomituse ning see on minule maksimumkaristus. Tema võib selle eest saada märgatavalt rohkem, miinimumina kümme aastat, maksimum on surmanuhtlus."

Olin loo enda jaoks selgeks mõelnud nii: kui ma ei räägi õigust, ei saa ma teda üldse kaitsta ning kohus teeb temaga, mis heaks arvab. Kui ma räägin õigust - ehk seda, mis on kohtutoimikus igal juhul tõestatav nii tunnistajate ütluste kui ka asitõenditega -, siis saan ma kas märkuse või noomituse, kuid mul on selge alus, kuidas teda kaitsta.

Teda aga ähvardab tõsine vangistus. Minu kui advokaadi kohus on valida parim tee oma hoolealuse kaitseks.

Niisiis ütlesin kohtule: "Kuna minu kaitsealune kategooriliselt eitab oma süüd, peaksin vormiliselt teile midagi hakkama välja mõtlema, kuid seda mina ei tee. Ja mitte sellepärast, et ma ei taha ennast lolliks teha teie ees, nagu te võite arvata, vaid sellepärast, et minul, kordan, on vähem kaotada kui teil."

Ning jätkasin: "Ma tean, kuidas kõik toimus ja vähe sellest, ma tean ka, miks see kõik toimus. Jah, minu kaitsealune tappis. See fakt on erapooletute isikute ütluste ja asitõendite ekspertiisiga kindlaks tehtud. Kuid ta tegutses hädakaitse seisundis. Sellisel ootamatul juhul, kui sind nii rängalt solvatakse ja ka füüsiliselt rünnatakse, on inimese mõistuspärane tegevus häiritud, ja ta mõtleb vaid, kuidas end kaitsta oma parimate arusaamade järgi.

Kohtutoimikus fikseeritud tõestusmaterjali kohaselt ei olnud tal erilisi valikuvõimalusi. Ma palun oma kaitsealune õigeks mõista, kuna ta tegutses hädakaitse seisundis hädakaitse piire ületamata."

Kohus mõtles ja määras minu kaitsealusele kaks aastat distsiplinaarpataljoni hädakaitse piiride ületamise eest.

See oli hea lahend.

Minu süda oli rahul ja läksin külma närviga advokatuuri juhatusele oma märkust vastu võtma. Arutamiseks ma ise osa ei võtnud, sest olin ka ise sel ajal advokatuuri juhatuse liige.

Advokatuuri juhatuse arutas minu personaalküsimust ja leidis, et minu üleastumine on täiel määral tõendamist leidnud. Kuid arvestades minu tegutsemise motiive ja inimõiguste seisukohalt kaitstud huvide oluliselt suuremat tähendust, kui on üks vormiline rikkumine, peeti võimalikuks mind mitte karistada ning piirduti vaid tähelepanu juhtimisega, et rikkusin normi. Juhatuse ei pidanud isegi vajalikuks rõhutada, et järgmine kord samasuguste erandlike asjaolude puhul ärge ma enam nii tehku.

Küll aga pandi veel kirja, et ma olen enne seda juhtumit korralikult käitunud. Mis ei tarvitsenud alati ka õige olla.